

Наступником і продовжувачем вчення Ф. Кене став Жак Тюрго. Йому вдалося об'єднати постулати фізіократів з окремими положеннями меркантилізму, доповнивши їх своїми міркуваннями. Зокрема, істинний фізіократ Ж. Тюрго вважав, що земля є єдиним джерелом багатства. При цьому, прибуток землевласника, на думку науковця, становить та частина його доходу, котра перевищує витрачені ним засоби та оплату його праці. Тюрго називає такий прибуток чистим даром землі.

Однак, на протигагу Кене, Ж. Тюрго не заперечує можливості отримання прибутку як в промисловості, так і в торгівлі. За його словами гроші мають приносити дохід, а оскільки і в торгівлю, і у виробництво вкладаються гроші, отже ця діяльність має приносити і дохід.

Крім того, як і меркантилісти, Тюрго стверджує, що підприємці як в обробітку землі, так і в мануфактурах, повертають свої аванси і отримують свої прибутки лише через продаж виготовлених виробів, тобто отримання кінцевого фінансового результату діяльності відбувається лише за допомогою сфери обігу.

Висновки. Таким чином, як меркантилісти, так і фізіократи в своїх наукових працях приділяли увагу дослідженню процесу формування фінансових результатів діяльності. І хоча їх дослідження були певною мірою однобічними – меркантилісти головну увагу спрямовували на формування прибутку в торгівельній діяльності, а фізіократи – в землеробстві. Однак наукові праці теоретиків цього періоду послужили теоретичною базою подальших економічних досліджень і представляють значну наукову цінність для розуміння еволюції сутності фінансових результатів діяльності підприємств.

Література

1. Греченко Ю.А. Основні теоретичні підходи до визначення поняття прибутку / Ю.А. Греченко // Економіка розвитку. – 2009. – № 4. – С. 58–60.
2. Дежухарова Х.Т. Економічна сутність категорії «прибуток» (критичний аналіз творів засновників економічної теорії) / Х.Т. Дежухарова // Сталий розвиток економіки. Науково-виробничий журнал. – 2011. – № 2. – С. 209 – 213.
3. Олійник О.В. Формування фінансових результатів сільськогосподарського виробництва / О.В. Олійник // Економіка АПК. – 2003. – № 8. – С. 52–57.
4. Розенберг Д.И. История политэкономии / Розенберг Д.И. – М : Государственное социально-экономическое издательство, 1940. – 484 с.
5. Thomas Mun England's treasures by foreign trade or the balance of our foreign trade is the rule of our treasure / T. Mun. – London, 1669. – 82 p. – Режим доступу до книги: http://elib.org.ua/economics/ua_readme.php?subaction=showfull&id=1102593892&archive=&start_from=&ucat=7&
6. Кенэ Ф. Избранные экономические произведения / Ф. Кенэ ; [пер. А.В. Горбунова, Ф.Р. Каплан, Л.А. Фейгиной]. – М. : Директмедиа Паблишинг, 2008. – 517 с.
7. Тюрго Ж. Размышления о создании и распределении богатств: Ценности и деньги / Ж. Тюрго ; [пер. и доп. А.Н. Миклашевский]. – Юрьев, 1905. – 80 с.

Надійшла 03.02.2012; рецензент: д. е. н. Нижник В. М.

УДК 336. 5: 364

О. В. ВЕЛИЧКО, Н. О. ПАШКОВА

Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників Університету менеджменту освіти НАПН України, м. Донецьк

ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано основні проблеми розвитку закладів освіти України у системі бюджетного забезпечення, а також ефективність бюджетних видатків.

In the article represented the main problems of educational institutions of Ukraine in the system of budget provision and effectiveness of budget expenditures.

Ключові слова: освіта, бюджетне забезпечення, фінансові норми, соціальна сфера.

Постановка проблеми. Фінансово-економічна криза, яка спровокувала скорочення ВВП, падіння товарообороту, погіршення фінансових результатів діяльності підприємств та зниження доходів населення, звузила доходу бюджету. Кабінет Міністрів намагався одночасно зберегти і навіть підвищити рівень соціального захисту населення, розширити субсидії окремим галузям економіки і збільшити обсяги капітальних інвестицій. Наслідком цього стало посилення дисбалансу між зобов'язаннями та фінансовими ресурсами уряду. Впродовж останніх років фінансування соціальної сфери залишалось основним пріоритетом спрямування державних видатків. У 1994–2008 рр. питома вага видатків на соціально-культурні заходи зростала прискореними темпами (з 29,9 % до 55 % сукупних видатків зведеного бюджету). При цьому найбільша частка видатків (60,3% сукупних видатків) була спрямована на соціальні цілі в 2005 р.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми фінансового забезпечення закладів освіти

сьогодні розглядає цілий ряд науковців, зокрема Антошкіна Л.І., Буковинський С.А., Львовчкін С.В., Затонацька Т.Г. та ін.

Мета статті – дослідження проблем розвитку закладів освіти у системи бюджетного забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Суть дії бюджетного забезпечення як одного з основних методів бюджетного механізму полягає у плануванні, прогнозуванні та розрахунку бюджетних показників фінансування соціальної інфраструктури на основі бюджетних норм і нормативів з урахуванням інтересів держави, регіонів, територій та ефективного розподілу фінансових ресурсів. Соціальна спрямованість бюджетів останніх років визначалася переважно політико-соціальними цілями, а бюджетний процес характеризувався пошуком компромісу в розподілі коштів на соціальні програми та економічне зростання, породжуючи дискусію щодо пріоритетів витрат державних ресурсів. Вочевидь, що план витрат жодного року не виконувався. Хоча соціальні видатки зростали прискореними темпами, в окремих випадках їх рівень навіть не досягає законодавчо задекларованих нормативів, а зв'язок між якістю соціальних послуг, що надаються населенню, та підвищенням рівня фінансування залишається слабким. При цьому загальна тенденція свідчить про постійне збільшення розриву між планом і фактом з кожним роком (табл. 1).

Зрозуміло, що уряд міг вирішувати завдання скорочення дефіциту бюджету, адже за всі роки ми можемо спостерігати перевищення видатків над доходами. Такі прорахунки вказують на те, що методологія прогнозування має серйозні недоліки. Необхідний науково-обґрунтований, який підтверджується практикою, рівень бюджетного планування та прогнозування.

Таблиця 1

Виконання видаткової частини Державного бюджету на розвиток освіти в Україні, млрд грн.

Показник	2004			2005			2006		
	План	Факт	Відх. %	План	Факт	Відх. %	План	Факт	Відх. %
Усього видатків	81,6	79,4	97,33	119,3	112,9	94,62	145,2	137,1	94,37
Освіта	7,6	7,2	93,60	10,5	9,9	94,53	12,9	12,1	93,68
Показник	2007			2008			2009		
	План	Факт	Відх. %	План	Факт	Відх. %	План	Факт	Відх. %
Усього видатків	186,1	174,2	93,61	263,3	241,4	91,70	284,4	242,4	85,23
Освіта	16,0	15,1	94,65	22,6	21,5	95,20	25,7	23,9	92,76

Розраховано автором на базі даних Міністерства статистики України

Вдосконалення механізму бюджетного забезпечення закладів освіти потребує розробки нових методів та інструментів впливу на поліпшення структури доходів і витрат і підвищення раціонального використання всіх видів фінансових ресурсів. На наш погляд, така система надходжень повинна мати такі характеристики:

- надходження повинні бути з різноманітних джерел;
 - надходження повинні зростати пропорційно зі зростанням асигнувань з бюджету;
 - система надходжень повинна бути прогнозованою і стабільною;
 - зміни в системі оподаткування повинні відбуватися одночасно з реформуванням системи оплати праці, пенсійного забезпечення, вдосконаленням соціальної сфери;
 - необхідно посилити податкові методи регулювання темпів і пропорцій розвитку економіки.
- Держава повинна мати можливість впливати на всі три складові частини процесу виробництва: оплату праці, основні виробничі й оборотні фонди, рівень прибутковості.

Таким чином, можна зробити висновок, що необхідною методологічною передумовою дослідження бюджетного механізму забезпечення та розвитку освіти є розуміння останнього як категорії бюджетного управління соціальною сферою як засобу реалізації управлінських функцій держави, спрямованих на задоволення загальнодержавних соціальних потреб. Виходячи з цього, бюджетний механізм висловлює свою сутність не тільки за допомогою функцій фінансів, але і функцій управління. Тобто сутність бюджетного механізму управління як економічної категорії проявляється через такі функції: розподільчу, регулюючу, стимулюючу, обліково-контрольну, організаційну, планування. В останні десятиліття процеси нагромадження фондів в народну освіту різко загальмувалися. Це стосується введення нових фондів у будівництво загальноосвітніх шкіл, дитячих дошкільних установ, професійно-технічних навчальних закладів, а також вищих навчальних закладів. Аналіз стану і закономірностей розвитку закладів освіти неможливо здійснювати без урахування його економічного і наукового потенціалу. Необхідно проаналізувати економічний потенціал як сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових і фінансових ресурсів, які використовуються у вищій школі. Тому, до теперішнього часу проблема ресурсного забезпечення діяльності ВНЗ залишається центральною.

Механізм державного фінансування освіти можна охарактеризувати в такій послідовності:

- форми і методи розподілу фінансових ресурсів;
- розмежування відповідальності між державним і місцевими бюджетами в області фінансування;
- права суб'єктів на розпорядження фінансовими ресурсами;
- форми відповідальності суб'єктів за результати своєї діяльності.

Методи фінансування державою установ освіти можуть відрізнятися залежно від того, з яких принципів позицій здійснюється фінансування. Процедура складання Державного бюджету і виділення грошових ресурсів відбувається, по-перше, на основі встановлених вартісних нормативів для навчальних закладів (на заробітну плату, утримання і т. д.). Фінансування в такому випадку не зв'язується з показниками випуску. Процес фінансування визначається Міністерством або іншими органами управління освітою, які ведуть бухгалтерські справи. По-друге, фінансування виступає важливим інструментом менеджменту освіти. Фінансування навчальних закладів охоплює встановлення пріоритетів або бажаних результатів (кількість випускників, рівень їх успішності або ступінь їх успіху на ринку праці), стимулює скорочення витрат на навчання, і підвищує їх гнучкість. Цей підхід може бути різним залежно від типів навчальних програм і передбачуваної чисельності учнів. Фінансування освіти як інвестицій або як інструменту менеджменту є більш прогресивним і орієнтованим на якість і ефективність освітньої діяльності. У той же час воно вимагає і солідної менеджерської компетентності від управлінців. Отже, методи фінансування освіти поділяються на нормативні, коли виділення фінансових ресурсів здійснюється, по-перше, на основі розрахункових нормативів і залежить, таким чином, тільки від кількості закладів, чисельності учнів, студентів тощо. По-друге, фінансування за результатами діяльності, коли виділення фінансових коштів здійснюється також на основі нормативів, але з урахуванням певних результатів (кількісних і якісних показників чисельності учнів, випускників, успішності тощо) [1, с. 141–144]. Форми фінансування державою установ системи освіти також стають все більш різноманітними. Вони можуть здійснюватися у вигляді:

- прямого фінансування з одного або декількох рівнів державного управління на основі кошторисної вартості або нормативів;
- додаткових асигнувань за окремими категоріальними програмами, заходам тощо (наприклад, програма підтримки кращих студентів);
- дотації або субвенції з метою вирівнювання диспропорцій між регіонами;
- фінансування специфічних програм (кредитування навчання, харчування малозабезпечених дітей);
- виділення матеріальних ресурсів, надання пільг;
- формули, яка враховує певні кількісні та якісні показники діяльності навчального закладу;
- конкурсу;
- на рівні минулого року.

Ці форми фінансування можуть застосовуватися окремо або в комбінації. Саме тому різною може бути формула, за якою навчальні заклади отримують державні асигнування, тобто визначаються кількісні обсяги фінансування.

Використання нормативного методу, коли покриття певного рівня витрат на заробітну плату, на утримання, не зв'язується з чисельністю учнів чи студентів, результативністю роботи або кількістю випускників. Така система стримує ініціативу навчальних закладів, не допускає функціональної гнучкості і не враховує місцеві варіації попиту на освіту і професійну підготовку, а відтак і відповідну потребу в перерозподілі фінансових ресурсів. Централізоване управління і система фінансування навчальних закладів ґрунтуються на стандартних принципах, не враховуючи місцеві економічні і соціальні умови. Такий підхід недостатньо відповідає місцевим і регіональним особливостям змісту навчальних закладів, їх функціональних витрат. Нормативне фінансування не пов'язує обсяги фінансових ресурсів з результативністю роботи закладів освіти і таким чином не здатне націлювати їх на кращі досягнення. Важливим при оцінці ролі місцевих бюджетів у фінансовим забезпеченні закладів освіти є аналіз співвідношення обсягів місцевих бюджетів із загальними витратами зведеного бюджету. В 1995 році у місцевих бюджетах зосереджувалося 38,9% обсягу витрат зведеного бюджету. Це свідчить про те, що в цьому році відбулася певна децентралізація у відносинах між ланками бюджетної системи. Однак, починаючи з 2000 року питома вага видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті країни неухильно знижується, що свідчить про подальше посилення впливу центральних органів влади на розподіл коштів. Так, у 2010 р. частка видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України склала 19,7% (табл. 2).

Хоча, на погляд С.А. Буковинського «видатки місцевих бюджетів у загальному обсязі зведеного бюджету у 2003 році становили 41,4%, 2004 році – 37,8%, у 2005 році – 36,7%, у 2006 році 41,2%» [2, с. 21]. Наведені статистичні дані підтверджують висновок про те, що питома вага видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті країни вже в найближчому майбутньому повинна зрости. Що ж стосується питань, пов'язаних із функціонуванням місцевих бюджетів, то вони потребують глибокого аналізу й наукового обґрунтування. Тут неможливі будь-які раз і назавжди встановлені рекомендації.

Місцеві бюджети – категорія дуже динамічна, тому їх дослідження необхідно здійснювати з урахуванням багатьох факторів, що впливають на економічне життя держави. Цьому, насамперед, сприяють

розвиток демократичних засад в управлінні державою, зміни у структурі економіки, рівень соціальних гарантій населенню, зміна вікової, професійної структури населення. Неабияк впливає на формування й використання коштів місцевих бюджетів рівень економічного розвитку окремих регіонів. Усе це свідчить, що при подальшому реформуванні бюджетної системи проблеми місцевих бюджетів необхідно розв'язувати не взагалі, а з урахуванням особливостей і чіткого розмежування функцій між окремими ланками місцевих бюджетів. Диференціація функцій має залежати від рівня розвитку кожного з цих бюджетів у бюджетній системі держави.

Таблиця 2

Співвідношення обсягу місцевих бюджетів із витратами зведеного бюджету

Показники /Роки/	1994	1995	2000	2005	2008	2009	2010
	млн грн.	млрд грн.	млрд грн.	млрд грн.	млрд грн.	млрд грн.	млрд грн.
Видатки державного бюджету	4395,3	14,7	32,4	112,9	241,4	242,3	333,5
Видатки місцевих бюджетів	2137,2	9,5	14,7	28,7	67,8	65,4	74,3
Видатки зведеного бюджету	6453,5	24,2	47,1	141,6	309,2	307,3	377,8
Питома вага державного бюджету, %	69,9	61,1	65,4	79,7	78,1	78,8	80,3
Питома вага місцевих бюджетів, %	35,4	38,9	34,6	20,3	21,9	21,2	19,7

Див.: Бюлетень НБУ. – 2010. – № 2. – С. 56–59; Бюлетень НБУ. – 2011. – № 6.

В останні десятиліття процеси нагромадження фондів в освіту різко загальмувалися. Постійно зменшуються витрати в державному бюджеті на фінансування освіти. Так, наприклад, за січень-березень 2010 року з державного бюджету на освіту було виділено 6126,9 млн грн, з місцевих бюджетів за даний період на освіту було виділено 10781,6 млн гривень. За січень-березень 2011 року з державного бюджету на освіту було виділено 6042 млн грн, з місцевих бюджетів – 13871,7 млн грн (табл. 3). Фінансування на утримання загальноосвітніх шкіл здійснюється навіть не на рівні поточних витрат, а значно нижче цього рівня. Фактично вичерпали себе заходи щодо економії бюджетних коштів. Якщо і далі становище не зміниться, зазнають незворотної руйнації і фундаментальні основи освіти як системи [3, с. 79]. Для фінансового забезпечення соціальної інфраструктури на місцях необхідно законодавчо закріпити за місцевими Радами розмір доходів, що мають поступати у місцеві бюджети.

Таблиця 3

Співвідношення обсягу витрат місцевих бюджетів із витратами державного бюджету України на розвиток освіти за січень – березень 2010–2011 років, млн гривень

Показники	Факт 2010 рік			Факт 2011 рік		
	Зведений	Державний	Місцевий	Зведений	Державний	Місцевий
Освіта, у т.ч.:	16908,5	6126,9	10781,6	19913,7	6042,0	13871,7
- дошкільна освіта	2093,7	8,5	2085,2	2689,8	13,2	2786,6
- професійно-технічна освіта	1118,3	908,3	210,0	1262,3	231,9	1030,4
- вища освіта	5363,5	4899,0	464,5	6049,1	5510,0	539,1
- післядипломна освіта	163,0	99,1	63,9	173,3	103,4	69,9

Див.: Бюлетень НБУ. – 2010. – № 2. – С. 56–59; Бюлетень НБУ. – 2011. – № 6.

Питома вага цих доходів має складати 50–60% усіх надходжень, зібраних на даній території. У більшості розвинених країн світу місцеві податки складають 5–30% усіх податкових надходжень. У

індустріально розвинених країнах цей рівень ще вищий. Наприклад, місцеві податки у Японії складають 35% доходів органів місцевого самоврядування, у Великобританії – 37%, Німеччині – 46%, у США – 66%, у Франції – 67% доходів органів місцевого самоврядування [4, с. 154]. Місцеве самоуправління повинне взяти на себе більшу частину практичних питань, пов'язаних з реформуванням економіки, тобто самостійно впроваджувати загальні положення, розроблені центром, відповідно до особливостей тієї чи іншої територіальної одиниці. Це стосується введення нових фондів у будівництві загальноосвітніх шкіл, дитячих дошкільних установ, професійно-технічних навчальних закладів, а також вищих навчальних закладів.

В Україні практика державного фінансування освіти потребує свого вдосконалення. В основі визначення обсягів фінансування часто лежить принцип «від досягнутого рівня», коли на потреби освіти просто виділяється певна сума з бюджету (безвідносно до потреб) і основною метою виступає збереження рівня фінансування минулих років. У той час як життєво необхідним є визначення об'єктивних потреб суспільства в освіті [5]. Постановою Кабінету Міністрів України № 1258 від 29.12.2000 р., починаючи з 2000 р. передбачений нормативний порядок формування обласних, міст Києва, Севастополя та АР Крим бюджетів. Цей порядок встановлює нормативи витрат на освіту, охорону здоров'я, культуру, соціальний захист тощо. Розрахунок обсягу видатків на дошкільну і середню освіту визначається залежно від нормативу витрат на одного учня та приведеного контингенту учнів різних типів загальноосвітніх навчальних закладів. Формула, за якою здійснюється фінансування закладів загальної середньої освіти, включає два типи відмінностей. Перший тип стосується відмінностей між закладами, які обслуговують різні категорії учнів. До основних можна віднести наступні відмінності:

- а) денні загальноосвітні середні заклади;
- б) вечірні школи;
- в) загальноосвітні школи-інтернати;
- г) школи-інтернати для дітей з вадами фізичного та розумового розвитку;
- е) дитячі будинки, школи-інтернати для дітей-сиріт.

Ці відмінності виявляються різними коефіцієнтами корекції основного розрахункового нормативу, які пропонуються для різних груп учнів.

Другий тип відмінностей у фінансуванні закладів середньої освіти відносяться до їх місцезнаходження: у міській або сільській місцевості. Особливо виділяється учнівський контингент населених пунктів, які за статусом віднесені до гірських пунктів. Протилежний нормативному типу - це спосіб фінансування на основі результатів діяльності, який пов'язує фінансування з поточного та планової результативністю діяльності навчальних закладів і показниками випуску. Такий підхід до фінансування освіти набуває все більшого поширення у багатьох країнах. Форми відповідальності освітніх установ за результатами діяльності поділяються на стимулюючі (націлені на досягнення певного якісного результату – стипендії, доплати); каральні (форми фінансового покарання за невиконання певних вимог – плата за перескладання іспиту).

Процес фінансування освіти державою може розрізнятися залежно від комбінації централізованих та місцевих джерел фінансування, методів перерозподілу. Фінансові ресурси можуть надходити з державного бюджету. Централізований збір і розподіл ресурсів між регіонами, хоча і залишається поширеним в багатьох країнах, не стимулює ефективне використання коштів на місцевому рівні.

Висновки. Формування багаторівневих схем фінансування закладів освіти включає цілий ряд питань, які потребують принципового рішення. По-перше, це визначення частки центрального і місцевих бюджетів у фінансуванні навчальних закладів певних ланок освіти. Співвідношення цих частин може значною мірою відрізнятися для дошкільної, середньої, професійно-технічної, вищої освіти.

По-друге, значна децентралізація фінансових бюджетів освіти може спричинити великі відмінності між регіонами в результаті значної залежності від обсягів збору фінансових ресурсів з місцевих джерел. У результаті окремі регіони можуть виявитися нездатними фінансувати навчальні заклади на достатньому рівні, тоді як в інших – з'являється можливість додаткового фінансування.

Саме тому оптимальним вважається введення більш широкої ресурсної бази – багаторівневого державного фінансування. Впровадження схем багаторівневого фінансування не може не означати ускладнення бюджетного механізму утворення, як наслідок – збільшення кількості людей, які беруть участь у прийнятті рішень про розподіл ресурсів. У той же час ці схеми вважаються більш гнучкими, більш пристосованими до місцевих потреб. Централізовані схеми фінансування втрачають у гнучкості та результативності, але є більш постійними і гарантованими. Багаторівневі схеми фінансування навчальних закладів можуть формуватися на основі провідної ролі державного бюджету, коли основні фінансові ресурси освіти накопичуються централізовано. Нижчі органи державного управління отримують асигнування, а умови їх використання встановлюються і контролюються центральним урядом.

Література

1. Величко О.В. Механізм формування національної інвестиційно-інноваційної системи України. [монографія] / Величко О.В., Дубовиков М.М., Лященко О.В. – Луганськ : видавництво Елтон – 2, 2011. – 186 с.

2. Буковинський С.А. До питання здійснення бюджетної політики в Україні / С.А Буковинський // Фінанси України. – 2007. – № 11. – С. 3–30.
3. Величко О.В. Питання бюджетного фінансування закладів освіти / О.В. Величко, І.В. Калько // Освіта Донбасу. – 2002. - № 5. – С. 75–84.
4. Шевченко О.В. Фінансова самодостатність територій як пріоритет державної регіональної політики в Україні / О.В. Шевченко // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 3. – С. 149–156.
5. Величко О.В. Бюджетне фінансування соціальної інфраструктури: проблеми та перспективи / О.В. Величко // Економіка України. – 1998. – № 2. – С. 39–44.

Надійшла 07.02.2012; статтю представляє к. п. н. Трошкін О. В.

УДК 657.411.8

І. Л. ЦЮЦЯК

Івано-Франківській університет права імені Короля Данила Галицького

СТАТУТНИЙ КАПІТАЛ: ЗНАЧЕННЯ ТА ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ В ТОВАРИСТВАХ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

У статті розкрито значення та сутність статутного капіталу з правової та економічної позицій, розглянуто процедуру реєстрації товариств з обмеженою відповідальністю. Висвітлено необхідність відновлення на законодавчому рівні мінімального розміру статутного капіталу як одного із джерел утворення господарських засобів та гарантування прав кредиторів.

In the article disclosed the meaning and essence of the authorized capital of the legal and economic positions, considered the procedure for registration of Limited Liability Company. Covered the need for restoration at the legislative level of minimum size authorized capital as one of the sources of formations the household products and ensure the rights of creditors.

Ключові слова: статутний капітал, власний капітал, товариство з обмеженою відповідальністю, ресурси, оцінка.

Постановка проблеми. На етапі створення товариств основою забезпечення їх життєдіяльності є власні фінансові ресурси. В умовах ринкової економіки одним із основних джерел формування власного капіталу є внески засновників, які, з одного боку, забезпечують учасникам право на участь в розподілі частини майбутнього прибутку, а з іншого – виступають фактором підвищення фінансової стійкості, економічної незалежності та джерелом утворення господарських засобів суб'єктів господарювання.

Змінами, внесеними до господарського законодавства, скасовано мінімальний розмір статутного капіталу для товариств з обмеженою формою власності. Вищезазначене призвело до втрати основної функції даної дефініції – гарантування прав кредиторів. Адже, статутний капітал повинен виступати основою здійснення господарської діяльності та гарантом забезпечення прав різних юридичних й фізичних осіб, які мають прями фінансові інтереси у результатах роботи підприємств. Саме тому, даний об'єкт обліку необхідно дослідити з економіко-правової точки зору задля формування обґрунтованого розміру такого капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження сутності та висвітлення проблемних питань, пов'язаних з обліковим відображенням статутного капіталу підприємств різних організаційно-правових форм власності здійснили такі вітчизняні вчені як М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, С.Ф. Голов, В.П. Завгородній, В.М. Костюченко, М.В. Кужельний, Ю.Я. Литвин, В.Г. Лінник, В.М. Пархоменко, М.С. Пушкар, В.В. Сопко та інші.

Разом з тим, внесені зміни у законодавчу базу свідчать про відсутність єдиного підходу до визначення розміру статутного капіталу товариств з обмеженою відповідальністю та недосконалість методичного забезпечення щодо оцінювання активів, внесених засновниками у господарську діяльність. Все вищезазначене обумовило необхідність проведення даного дослідження.

Постановка завдання. Основною метою статті є висвітлення сутності, функцій та значення мінімального розміру статутного капіталу товариств з обмеженою відповідальністю у ретроспективі змін господарського законодавства, а також розгляд проблемних питань, що при цьому виникають.

Виклад основного матеріалу дослідження. Порядок формування статутного капіталу пов'язаний із реєстрацією суб'єктів господарювання, саме тому розглянемо такий процес через призму надання товариствам з обмеженою відповідальністю статусу юридичної особи. При створенні товариств з обмеженою відповідальністю та формуванні статутного капіталу необхідно керуватися такими нормативними документами: Цивільний і Господарський кодекси України та Закон України «Про господарські товариства». У відповідності до пункту 3 статті 80 Господарського кодексу України товариством з обмеженою відповідальністю є господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном [2]. Із наведеного випливає, що досліджувана організаційно-правова форма господарювання має певні особливості стосовно відповідальності за результати фінансово-господарської діяльності. Адже учасники товариства, які повністю сплатили свої вклади, несуть ризик